

Sygn. akt II Ka 261/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Półtorak
Sędziowie:	SSO Mariola Krajewska - Sińczuk (spr.) SSO Teresa Zawisłak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Marzena Głuchowska

przy udziale Prokuratora Andrzeja Michalczuka

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2015 r.

sprawy **M. K.**

oskarżonego o przestępstwa z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 26 marca 2015 r. sygn. akt II K 383/14

w zaskarżonej części wyrok uchyla i w zakresie rozstrzygnięcia o karze przekazuje sprawę M. K. Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 261/15

UZASADNIENIE

M. K. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 20 stycznia 2014 roku w S., kpiąc i dobijając się do drzwi mieszkania S. B. kierował groźby karalne zgwałcenia i uszkodzenia ciała oraz pozbawienia życia wobec niej i jej córek K. i K. B., które to groźby wzbudziły u pokrzywdzonych uzasadnione obawy, iż zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, będąc skazanym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Siedlcach sygn. akt II K 50/85 za umyślne przestępstwo podobne,

tj. o czyn z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,

II. w dniu 20 stycznia 2014 roku w S., kierował groźby karalne pozbawienia życia wobec J. S. (1), które to groźby wzbudziły u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, iż zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się

w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, będąc skazanym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Siedlcach sygn. akt II K 50/85 za umyślne przestępstwo podobne,

tj. o czyn z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,

III. w dniu 18 marca 2014 roku w S., kierował groźby karalne pozbawienia życia wobec A. F., które to groźby wzbudziły u pokrzywdzonego uzasadnioną obawę, iż zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, będąc skazanym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Siedlcach sygn. akt II K 50/85 za umyślne przestępstwo podobne,

tj. o czyn z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk.

Wyrokiem z dnia 26 marca 2015 r., sygn. akt II K 383/14, Sąd Rejonowy w Siedlcach:

I. oskarżonego **M. K.** uznał za winnego dokonania zarzuconych mu czynów opisanych w pkt I, II i III a/o i wyczerpujących każdy z nich dyspozycję art. 190 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk, przy czym ustalił, iż pokrzywdzoną z czynu II a/o jest J. S. (2) oraz iż z pkt III a/o zarzuty dotyczyły gróźb karalnych pobicia pokrzywdzonego oraz ponadto iż oskarżony powyższych czynów dopuścił się w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu i za to na podstawie art. 190 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk oraz 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres próby wynoszący 3 lata;

III. na podstawie art. 71 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na 10 złotych;

IV. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa tytułem opłaty 280 złotych oraz kwotę 571,84 złotych tytułem pozostałych kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł na podstawie art. 425 § 2 kpk, art. 444 kpk i art. 447 § 2 kpk Prokurator Rejonowy w Siedlcach, zaskarżając go w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i na podstawie art. 427 § 2 kpk i art. 438 pkt 2 i 4 kpk zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) naruszenie prawa karnego procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. 424 § 2 kpk poprzez nie wskazanie w uzasadnieniu wyroku okoliczności, jakie sąd miał na względzie przyjmując w stosunku do oskarżonego istnienie pozytywnej prognozy kryminologicznej, co w konsekwencji uniemożliwia dokonanie kontroli rozstrzygnięcia w zakresie zastosowania środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności;

2) rażącą niewspółmierność orzeczonej kary pozbawienia wolności polegającą na niesłusznym zastosowaniu wobec oskarżonego środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia wykonania kary w sytuacji, gdy dotychczasowa karalność oskarżonego, przebywanie oskarżonego podczas popełnienia czynów na warunkowym przedterminowym zwolnieniu, okoliczności popełnienia czynów oraz postawa oskarżonego nie pozwalają na wysnucie wobec niego pozytywnej prognozy kryminologicznej, co jest warunkiem niezbędnym dla zastosowania dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności.

Powołując powyższe zarzuty, oskarżyciel publiczny na podstawie art. 427 § 1 kpk i art. 437 § 2 kpk wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o karze i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

W toku rozprawy odwoławczej prokurator poparł apelację Prokuratora Rejonowego w Siedlcach i wnioski w niej zawarty. Oskarżony wniósł o uniewinnienie od stawianych mu zarzutów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora zasługiwała na uwzględnienie.

Nie przesądzając kwestii ostatecznego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że wyrok Sądu I instancji w zakresie rozstrzygnięcia o karze musiał zostać uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, bowiem został on wydany z obrażą przepisów prawa procesowego, która wyklucza merytoryczną kontrolę wyroku Sądu Rejonowego w części orzeczenia o karze.

Mając na uwadze, że apelacja nie kwestionuje ustaleń faktycznych, kwalifikacji prawnej czynów oskarżonego oraz winy, należało uznać za niecelowe odnoszenie się do tych kwestii. Na potrzeby niniejszego uzasadnienia należało poprzestać tylko na stwierdzeniu, że Sąd Okręgowy w Siedlcach w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego, w tym zakresie.

Niewątpliwie rację ma oskarżyciel publiczny zarzucając Sądowi I instancji naruszenie art. 424 § 2 kpk. Sąd Okręgowy podziela uwagi skarżącego w tym zakresie w całej rozciągłości, z tym jednak zastrzeżeniem, że skarżący niesłusznie wskazał, że obraza tego przepisu miała istotny wpływ na treść orzeczenia, bowiem takiego wpływu mieć nie mogła skoro uzasadnienie wyroku sporządzone zostało po jego ogłoszeniu. Słuszne natomiast jest stwierdzenie prokuratora, że omawiane uchybienie uniemożliwia dokonanie kontroli instancyjnej prawidłowości rozstrzygnięcia w zakresie zastosowania wobec oskarżonego warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności.

Przepis art. 424 kpk, określający niezbędne "minimum" uzasadnienia wyroku, odnoszącego się do jego zawartości merytorycznej i układu wewnętrznego, nie pozostawia najmniejszych wątpliwości, jakie elementy muszą znaleźć się bezwzględnie w każdym poprawnie sporządzonym uzasadnieniu. Jednym z nich jest przytoczenie okoliczności, które sąd miał na względzie przy wymiarze kary, a zwłaszcza przy zastosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary, środków zabezpieczających, uwzględnieniu powództwa cywilnego oraz przy innych rozstrzygnięciach zawartych w wyroku (art. 424 § 2 kpk).

Sąd Rejonowy wymierzył oskarżonemu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 3 lata oraz orzekł karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda z nich. Jeżeli chodzi o uzasadnienie powyższego rozstrzygnięcia, Sąd w zasadzie umotywował tylko, i to w niezwykle lakoniczny sposób, rodzaj i wymiar kar orzeczonych wobec oskarżonego, stwierdzając, że miał na względzie fakt, iż oskarżony był dotychczas wielokrotnie karany, w tym za przestępstwa podobne i podsumowując, że wymierzona przez Sąd kara spełni swe cele w zakresie prewencji ogólnej jak i szczególnej. W treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku zabrakło natomiast wskazania okoliczności, które zdecydowały o zastosowaniu przez Sąd Rejonowy wobec oskarżonego warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności.

Za takie uzasadnienie nie można bowiem uznać jedyne stwierdzenie zawartego w pisemnych motywach wyroku poświęconych tej kwestii, w którym Sąd Rejonowy wywiódł, że: „Sąd uznał wobec faktu, iż oskarżony nie zamieszkuje już w miejscu zamieszkania pokrzywdzonych, iż zachodzą wobec niego przesłanki z art. 69 § 1 i 2 kk do skorzystania z dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia tejże kary”.

Mając na uwadze powyższe, wyjaśnić należy, iż zgodnie z przepisem art. 69 § 1 i 2 kk by możliwe było warunkowe zawieszenie wykonania kary, Sąd musi nabrać przekonania, że sprawca nie powróci do przestępstwa i wykonanie wymierzonej kary nie będzie konieczne dla wdrożenia go do przestrzeganego porządku prawnego. Tego rodzaju przekonanie bazować zaś musi przede wszystkim na analizie i ocenie postawy sprawcy, jego właściwości i warunków osobistych, dotychczasowego sposobu życia oraz zachowania się po popełnieniu przestępstwa. Żeby natomiast Sąd II instancji miał możliwość skontrolowania w toku postępowania odwoławczego, prawidłowości tego przekonania Sądu I instancji, argumenty, które o tym zdecydowały powinny znaleźć się w uzasadnieniu wyroku.

Mimo cytowanego wyżej stwierdzenia sugerującego, że Sąd Rejonowy miał na uwadze okoliczności, o których mowa w art. 69 § 1 i 2 kk, zachodzą uzasadnione wątpliwości, czy rzeczywiście tak było, bowiem Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku nie odniósł się do żadnej z nich. Sąd Rejonowy powołał jedynie okoliczność, związaną ze zmianą miejsca zamieszkania oskarżonego. W tym kontekście zauważyć należy, iż choć treść przepisu art. 69 § 2 kk wskazuje, że nie wymieniono w nim wszystkich okoliczności, które podlegają ocenie przy podejmowaniu decyzji o warunkowym zawieszeniu wykonania kary, a więc okoliczności te nie mają charakteru wykazu "zamkniętego", a przekonuje do takiego stwierdzenia użycie zwrotu: "przede wszystkim", to niewątpliwie, nie sposób zaliczyć zmiany miejsca zamieszkania przez oskarżonego, do okoliczności dotyczących osoby oskarżonego, w oparciu o którą można wyprowadzać prognozę co do jego zachowania się w przyszłości.

Niezrozumiałe jest zatem wywiedzenie przez Sąd Rejonowy pozytywnej prognozy kryminologicznej wobec oskarżonego z faktu, że oskarżony nie zamieszkuje już w miejscu zamieszkania pokrzywdzonych. Tego typu argumentacja prowadzi wręcz do wniosku, że Sąd I instancji wiąże dodatnią prognozę kryminologiczną jedynie z oceną, że oskarżony nie popełni przestępstwa na szkodę tych samych pokrzywdzonych. Stanowisko to jest niewątpliwie błędne, bowiem aby mówić o pozytywnej prognozie kryminologicznej Sąd orzekający musi dojść do przekonania, że uzasadnione jest prognozowanie, iż oskarżony nie popełni jakiegokolwiek innego przestępstwa, a nie jedynie na szkodę osób pokrzywdzonych czynami będącymi przedmiotem osądu.

Uzasadnienie wyroku wskazuje, że Sąd Rejonowy na etapie rozważań na temat wymiaru kary miał na uwadze dotychczasową karalność oskarżonego. Oczywiście uprzednia karalność oskarżonego nie stanowi formalnej przeszkody do warunkowego zawieszenia orzeczonej wobec niego kary, niewątpliwie jest jednak elementem, który w ramach oceny dotychczasowego sposobu życia oskarżonego, ma istotne znaczenie dla oceny, czy zasługuje on na dobrodziejstwo warunkowego zawieszenia wykonania kary. W przypadku pozytywne ustalenia w tym zakresie, istotne jest również ustalenie ile razy był karany,

za jakie czyny, kiedy, czy odbywał już karę pozbawienia wolności, czy dotychczas stosowane wobec niego reakcje karne spełniły swoje cele. W realiach niniejszej sprawy, biorąc pod uwagę dane dotyczące karalności oskarżonego wskazujące na to, że był już wielokrotnie karany i to za czyny podobne do obecnie mu przypisanych, odbywał karę wieloletniego pozbawiania wolności za czyn z art. 148 § 1 kk, a aktualnie Sąd Rejonowy przypisał mu

3 przestępstwa popełnione w warunkach powrotu do przestępstwa z art. 64 § 1 kk, przesłanka dotychczasowej karalności w kontekście pozytywnej prognozy kryminologicznej, wymagała wnikliwej i szczegółowej analizy. Sąd Rejonowy natomiast w ogóle nie odniósł się do tej okoliczności, co musi skutkować krytyczną oceną orzekania Sądu II instancji. Istotna jest też okoliczność, którą podniósł prokurator w apelacji, że oskarżony popełnił czyny przypisane mu zaskarżonym wyrokiem, w okresie warunkowego przedterminowego zwolnienia

z odbywanej przez niego kary pozbawienia wolności. Oskarżony opuścił zakład karny

w dniu 15 maja 2012r., na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 7 maja 2012 r., zgodnie z którym został warunkowo zwolniony z odbycia reszty kary orzeczonej

w sprawie II K 50/85, z okresem próby do 15 maja 2022 roku. Nawet perspektywa powrotu do zakładu karnego nie zdołała wymusić na nim zachowania zgodnego z obowiązującym porządkiem prawnym, skoro popełnił przestępstwa przypisane mu zaskarżonym wyrokiem, niwecząc tym samym wywiedzioną wobec niego pozytywną prognozę kryminologiczną (art. 77 § 1 kk), stanowiącą podstawę powyższego postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach. Nie sposób ocenić jednak, jak Sąd Rejonowy potraktował omawianą okoliczność, jednoznacznie niekorzystną dla oskarżonego, skoro brak w tym zakresie jakichkolwiek rozważań w pisemnym uzasadnieniu wyroku. Jedynie można wyprowadzić ogólny wniosek, że Sąd nie uznał tej okoliczności za przeszkodę do wywiedzenia wobec oskarżonego pozytywnej prognozy kryminologicznej, skoro zastosował wobec niego art. 69 § 1 kk.

Sąd orzekający, oceniając zachowanie się sprawcy po popełnieniu przestępstwa, powinien wziąć pod uwagę jego stosunek do popełnionego czynu, a w tym m.in. to, czy przeprosił pokrzywdzonych, czy może zawarł z nimi ugodę. W realiach niniejszej sprawy takie okoliczności nie zaistniały, gdyż oskarżony korzystając z przysługującego mu prawa, konsekwentnie nie przyznawał się do popełnienia zarzuconych mu czynów.

Zauważyć należy również, iż poza opisanymi wyżej okolicznościami, istnieją w niniejszej sprawie także dowody o wymowie korzystnej dla oskarżonego, takie jak zeznania kuratora sądowego E. Z. (k. 201v), opinia zastępcy Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (k.166), czy kontrakt socjalny określający sposób współdziałania między osobą, a pracownikiem socjalnym w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej (k.167-168). Rzeczą jednak w tym, że do nich również Sąd Rejonowy nie odniósł się, formułując dodatnią prognozę kryminologiczną.

Konkludując, Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wykazał, dlaczego przyjął pozytywną prognozę kryminologiczną w stosunku do oskarżonego. Sąd

I instancji ograniczając się do stwierdzenia, że zachodzą w niniejszej sprawie warunki, o których mowa w art. 69 § 1 i 2 kk, nie przeprowadził całościowej analizy i oceny osobowości sprawcy, jego przeżyć, wyciągniętych wniosków na przyszłość, trybu życia, jaki prowadzi, środowiska, w którym żyje. Dopiero analiza całokształtu tych okoliczności, we wzajemnym powiązaniu, może pozwolić na miarodajną ocenę gwarancji, jakie daje oskarżony z punktu widzenia przestrzegania prawa w przyszłości, bądź jej braku, i niewątpliwie zapewni możliwość poznania i skontrolowania toku rozumowania Sądu I instancji, który doprowadził do wydania konkretnego orzeczenia.

Podsumowując powyższe rozważania, stwierdzić należy, iż słusznie oskarżyciel publiczny zarzucił, iż Sąd Rejonowy nie sprostał wymogom zawartym w art. 424 § 2 kpk.

Opisane wyżej uchybienie z oczywistych względów nie mogło spotkać się z aprobatą Sądu odwoławczego, bowiem rażące naruszenie przepisu art. 424 § 2 kpk, uniemożliwia kontrolę instancyjną wydanego wyroku w zakresie orzeczenia o karze. Niewątpliwie troska o zapewnienie wyrokowi stabilności w instancji odwoławczej powinna skłaniać Sąd I instancji do poświęcenia kwestii kary należytej uwagi i dołożenia starań, by w tej części uzasadnienie wyroku było prawidłowe i precyzyjne.

Z tych względów oraz kierując się granicami zaskarżenia zawartymi w apelacji, przedmiotowy wyrok Sądu I instancji należało uchylić w części dotyczącej orzeczenia o karze. Mając jednocześnie na uwadze charakter uchybienia skutkującego kasatoryjną decyzją Sądu Okręgowego w Siedlcach, za przedwczesne należało uznać ustosunkowywanie się do drugiego zawartego w apelacji prokuratora zarzutu opartego na podstawie odwoławczej z art. 438 pkt 4 kpk, na co zezwala dyspozycja art. 436 kpk. Niemniej jednak, powyższy zarzut i twierdzenia przytoczone na jego poparcie powinien mieć w polu widzenia Sąd ponownie rozpoznający sprawę.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy w Siedlcach ograniczy się już tylko do oceny kwestii rzutujących na ukształtowanie kary. Przy czym zasadnym jest dołączenie do akt wywiadu kuratora sądowego o oskarżonym, co dodatkowo umożliwi pełną ocenę wszystkich przesłanek, o których mowa w art. 69 § 1 i 2 kk. Sąd wymierzy oskarżonemu karę uwzględniając wszystkie okoliczności łagodzące i obciążające, stopień szkodliwości społecznej przypisanych mu czynów oraz prewencję ogólną i szczególną, a w razie konieczności uzasadnienie wyroku w tym zakresie sporządzi zgodnie z art. 424 § 2 kpk.

W szczególności w przypadku gdyby Sąd I instancji doszedł do ponownego wniosku o zasadności zastosowania wobec oskarżonego instytucji warunkowego zawieszenia kary, koniecznym jest prawidłowe wykazanie, że w realiach niniejszej sprawy spełnione zostały przesłanki, o których mowa w art. 69 § 1 i 2 kk.

W związku z powyższym, na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk i art. 456 kpk, Sąd odwoławczy orzekł jak w wyroku.